

Stockholm den 27 maj 2024

Justitiedepartementet
Enheten för immaterialrätt och
transporträtt
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Ju2024/00120

Inskränkningarna i upphovsrätten – SOU 2024:4

Inledning

Ifpi Sverige har valt att ta ställning till de två utredningsförslag som anges nedan.

Införande av trestegsregeln

Vi tillstyrker förslaget att införa trestegsregeln i lagtext och därigenom göra det tydligare för domstolar, upphovsrättsinnehavare och användare hur inskränkningar i upphovsrätten ska bedömas. Detta minskar risken för olika tolkningar och bidrar till en mer förutsägbar tillämpning av lagen. Införandet av trestegsregeln stärker även Sveriges harmonisering med EU-rätten.

Vi föreslår dock att lagtexten och tillhörande förarbeten innehåller tydliga definitioner och exempel på vad som utgör "särskilda fall", "normalt utnyttjande" och "oskäligt inkräktande på legitima intressen". Detta för att minska risken för rättsosäkerhet och främja en enhetlig tillämpning.

Vi föreslår vidare att införandet av trestegsregeln följs upp och utvärderas regelbundet för att säkerställa att den fungerar som avsett och inte leder till oförutsedda negativa konsekvenser för vare sig rättighetshavare eller användare.

Införande av inskränkningar för parodier och pastischer

Vad gäller införandet av inskränkningar för parodier och pastischer ser vi en utmaning när det gäller tillämpningen av inskränkningarna för dessa i samband med träning av artificiell intelligens (AI).

Inskränkningen för parodier och pastischer syftar till att tillåta kreativt och konstnärligt skapande genom att tillåta användning av upphovsrättsskyddade verk på ett sätt som parodierar eller hyllar originalverket. Denna inskränkning är dock traditionellt sett utformad för mänskliga skapare och konstnärliga uttryck, inte för storskalig användning i tekniska processer som AI-träning. Här uppstår en fundamental skillnad i syfte och omfattning.

AI-träning kräver ofta omfattande datauppsättningar som inkluderar tusentals eller miljontals upphovsrättsskyddade verk. Denna massiva skala av användning skiljer sig väsentligt från den begränsade användning som inskränkningen för parodier och pastischer avser. Vid träning av AI-modeller skapas dessutom kopior av verken som bearbetas av algoritmerna, vilket kan betraktas som en omfattande form av exemplarframställning. Detta kan potentiellt leda till upphovsrättsintrång eftersom syftet med användningen i AI-träning inte nödvändigtvis resulterar i ett nytt och självständigt verk.

Det finns en betydande rättslig osäkerhet kring hur existerande upphovsrättslag och inskränkningar kan tillämpas på AI-teknik. Att avgöra vad som utgör en "pastisch" eller "parodi" när det gäller AI-genererat innehåll är särskilt utmanande, eftersom AI-modeller ofta genererar innehåll som är en blandning av många olika verk och influenser, snarare än en tydlig imitation eller parodi av ett specifikt verk. Detta kan leda till otydligheter och inkonsekvenser i rättslig praxis.

Vi föreslår att det införs tydliga gränsdragningar kring dessa inskränkningars omfattning och tillämpning för att undvika att dessa missbrukas i sammanhang där syftet inte är konstnärligt eller kreativt, såsom kommersiell AI-utveckling.

Sammanfattningsvis anser vi att en noggrann avvägning behövs för att säkerställa att inskränkningen för parodier och pastischer inte används på ett sätt som underminerar upphovsrätten eller upphovsmännens rättigheter, särskilt i ljuset av ny teknik såsom AI.

Allmänt om Ifpi Sverige

Ifpi Sverige företräder musikbolagen i Sverige och våra medlemsbolag representerar tillsammans ca 95 % av den totala musikmarknaden. Sett ur ett internationellt perspektiv företräder Ifpi cirka 1 400 medlemsbolag i drygt 70 länder. En av Ifpi Sveriges huvuduppgifter är att agera som MLC (Music Licensing Company), dvs att licensiera musik när den spelas i exempelvis radio, tv och på internet. Ifpi är även musikbolagens branschorganisation och ansvarar då bl.a. för sammanställningen av topplistor och övrig branschstatistik samt arrangerar Grammis. Ifpi bedriver även en omfattande antipiratverksamhet både nationellt och internationellt.

Stockholm dag som ovan

Ifpi Sverige

Ludvig Werner, VD